

Na czym polega quest?

To gra i zwiedzanie w jednym. Przemierzając miasto, będziesz się mierzył z zadaniami. Dzięki temu poznasz tajniki dawnych fortyfikacji oraz odkryjesz jedną z zagadek Twierdzy Zamość.

Na drugiej stronie karty znajduje się mapa z zaznaczonymi lokacjami. Każda z nich składa się z grafiki związanej z elementami fortyfikacji oraz zagadki. W grze znajdziesz **dwa rodzaje zagadek**. Pierwsze wymagają odgadnięcia pewnych **słów**. Skorzystaj z wiedzy ogólnej, podpowiedzi lub wskazówek w terenie. (w razie problemów z dostępnością miejsc, skorzystaj z fotografii na <https://pospoliteruszenie.net/poruszak-zasoby/>)

Wpisz słowa w wyznaczone miejsce, a następnie przepisz wyróżnioną literę na odpowiednią pozycję w **HAŚLE**.

Drugi typ zagadki wymaga wyliczenia właściwej **liczby**. Należy ją następnie wstawić w odpowiednie miejsce **RÓWNAŃ**. Aby wybudować twierdzę bastionową, trzeba było mieć umiejętności matematyczne, więc wykorzystajmy je także w grze!

Gdzie zacząć?

ARSENAŁ MUZEUM FORTYFIKACJI I BRONI
ul. Zamkowa 2

Ile trwa questing?

ok. 40 – 50 minut;
przejdiesz w tym czasie około ok. 2,5 – 3 km

Trasę można przemierzać w dowolnej kolejności.

Potęga twierdzy – tropem szwedzkiej klęski z 1656 r.

TWIERDZA ZAMOŚĆ – POCZĄTKI

Zamość jako twierdza powstał z inicjatywy Jana Zamoyskiego – hetmana i kanclerza wielkiego koronnego. Pierwsze prace rozpoczęły się w 1579 roku, a murowany ciąg murów i bastionów zakończono w 1618 roku, już po śmierci fundatora. Miasto otoczyła sieć bastionów połączonych wałami, a plan obmyślono na wzór ludzkiego ciała – z pałacem jako głową, wiodącą spod niego główną ulicą, prowadzącą do bastionu VII, jako kręgosłupem, pozostałymi bastionami jako kończynami i ratuszem jako sercem. Twierdzę wybudowano w tzw. nowowłoskim stylu fortyfikacji bastionowej, wykorzystując przy tym polskie doświadczenia i rozwiązania. Z biegiem lat udoskonalano i rozbudowywano urządzenia obronne. Dzięki temu Zamość, nigdy nie zdobyty szturmem przez obce wojska, stał się jedną z najpotężniejszych twierdz Rzeczypospolitej, symbolem jej chwały i dumy.

ROK 1655 - ODPARCIE SZWEDZKIEGO NAJAZDU

W czasie Potopu większość ziem Korony została zajęta przez Szwedów. 26 lutego 1656 roku na czele wielotysięcznej armii zjawił się pod Zamościem sam Karol X Gustaw. Wezwał Jana Sobiepana Zamoyskiego do kapitulacji, a później rozpoczął się ostrzał miasta z 40 dział. Pomimo tego oraz prób przekupstwa i obietnic, szwedzki król nic nie wskórał. Twierdza była zbyt potężna, by ją mógł zdobyć szturmem i zbyt dobrze przygotowana, aby ją oblegać. Po krótkim pobycie pod murami Szwedzi 1 marca się wycofali. Tym samym Zamość jako jedno z nielicznych miast (obok Częstochowy, Gdańska czy Łańcuta) nie został zdobyty.

QUESTING

Potęga
twierdzy
– tropem
szwedzkiej
klęski
z 1656
roku

Opiekun questu:

Stowarzyszenie Pospolite Ruszenie, e-mail: kontakt@pospoliteruszenie.net

Opracowanie questu i projekt graficzny:

Marek Piwoński i Urszula Wrona

Projekt „Na wały! Niezwyciężona Twierdza Zamość” jest współfinansowany w ramach programu "Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej" Ministerstwa Obrony Narodowej i konkursu „Zachowajmy w pamięci”.

ORGANIZATOR

WSPÓŁFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW

PARTNER

ZAGADKA

Dla usprawnienia obrony, już po wybudowaniu Twierdzy, poczyniono pewne korekty. Dzięki temu jeden z punktów stał się bardzo trudno dostępny dla szwedzkich najeźdźców. Liczba, którą wyliczysz poniżej, wskaże, o które z miejsc na mapie chodzi, a litery w hasło odsłonią przyczynę tego stanu rzeczy.

Wykonaj działanie, podstawiając wyniki zadań z odpowiednich lokacji:

$$(\square + \square) / \square = \square$$

numer lokacji: **2** **7** **1**

Hasło znajdziesz pod mapą.

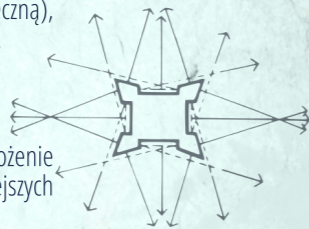
1

Bastion III – ul. Zamkowa

Wkrocz w przejście w murze koło Prochowni. Znajdź stanowisko strzeleckie, z którego możesz wyjrzeć ponad krawędź umocnień. Takie miejsce nazywano parapetem. Wypatrz bramę i prowadzącą do niej kładkę. Policz, z ilu fragmentów muru można było ostrzelać ludzi szturmujących bramę. Pomnóż wynik przez liczbę strzelnic (dużych otworów na armaty i wąskich na broń ręczną), które znajdują się w bocznym murze bastionu naprzeciwko.

Wpisz wynik:

Robi się z tego większa liczba, prawda? Takie flankujące ułożenie murów zwiększało natężenie ostrzału w najważniejszych miejscach.

2

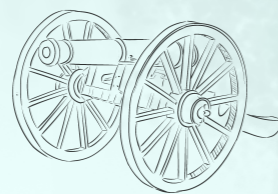
Arsenał – ul. Zamkowa

Każda twierdza musi mieć miejsce do przechowywania zapasów broni. Arsenał znajdował się blisko wałów i pałacu ordynatów zamojskich, dzięki czemu broń była pod kontrolą. W XVII wieku przechowywano tam armaty ufundowane przez Zamojskich, jak i będące darem, np. miasta Rygi. Do dzisiaj znajdują się tutaj cenne obiekty historii militarnej. Warto odwiedzić to miejsce po skończonej grze!

Przyglądnij się uważnie budynkowi z różnych stron. Ustal, ile łukowo sklepionych przejść znajduje się na parterze. Policz te, na tyle duże, aby z nich wytoczyć na kołach duże armaty. Dodaj do nich liczbę kwadratowych okien, które znajdują się na obu piętrach fasady frontowej (ze schodami).

Wpisz wynik:

Tyle dział mogło się tu znajdować w czasach Sobiepana Zamojskiego.

3

Brama Lubelska (stara) – ul. Królowej Jadwigi

Została wybudowana bezpośrednio w boku bastionu. Znajdują się na niej liczne patriotyczne i symboliczne odniesienia. Przyjrzyj się łacińskim napisom znajdującymi się pod kobiecą figurą, czyli personifikacją Matki Polski.

Wpisz łacińskie wyrazy określające personalia fundatora Twierdzy:

Liczba wyrazów będzie informacją o tym, z ilu wyrazów składa się główne hasło.

HASŁO

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Brama Szczebrzeska

– ul. Szczebrzeska

4

Brama znajdująca się przy Katedrze prowadziła przez groblę na mokradłach ku trasie na Lublin. Wykorzystanie podmokłych terenów wzmacniało obronę miasta od południa. Ponieważ bramy były słabym punktem każdej twierdzy, architekci dokładali starań, aby jak najlepiej je zabezpieczyć.

Rozejrzyj się. Wpisz nazwy dwóch obiektów utrudniających dojście do Bramy Szczebrzeskiej:

_____ często wypełniona wodą.

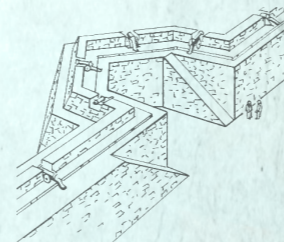
Do bramy prowadzi kładka zrobiona z _____ (nazwa materiału łatwopalnego).

5

Bastion I (pozostałości) – ul. Okopowa

Stań w rogu bastionu przy wejściu do kazamaty, wejdź na schodki i przejdź mostkiem nad torami kolejowymi, później skręć w lewo na drugi mostek i idź w stronę kościoła franciszkanów. Zakończ przy wejściu do drugiej kazamaty. Stojąc nad torami, dobrze zobaczysz zarys bastionu.

6

Furta Wodna – ul. Moranda

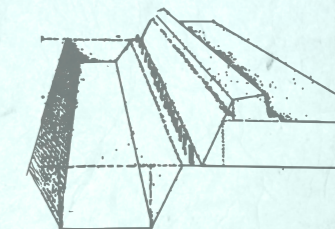
Znajdujesz się między bastionem II a kazamatą boczną bastionu I. Przed sobą masz ceglana ścianę. Nie zwracaj uwagi na przejście, czyli Furtę Wodną, gdyż w czasach Potopu jeszcze jej nie było. Bastiony pełniły rolę wysuniętych punktów obronnych, lecz nie mniej istotną rolę pełnił łączący je mur. Na jego szczycie budowano stanowiska strzeleckie, co zwiększało siłę obrony bliskiej.

Aby dowiedzieć się, jak nazywano taką konstrukcję, policz, ile kroków dorosłego człowieka mierzy ściana pomiędzy wspomnianymi bastionami. W zależności od wyniku wybierz jedno z proponowanych słów:

między 100 a 200 - bateria
między 201 a 300 - kurtyna
między 301 a 400 - rawelin

Wpisz go tutaj

13 6 18

7

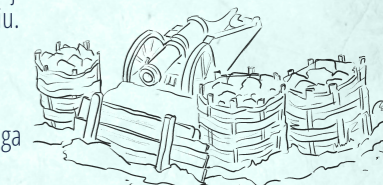
Bastion IV – ul. Królowej Jadwigi

Mając za plecami pałac Zamojskich, przejdź przez tunel w murze bastionu IV. Kolubryny tego bastionu toczyły walkę artyleryjską ze szwedzkimi działami, zmuszając je do zamiknięcia.

Wejdź po schodkach na szczyt wału i przejdź się po nim. Jaką literę przypomina? Liczba kreszek, tworzących tę literę, to liczba kierunków dalekiego ostrzału, który można było prowadzić z tego rodzaju konstrukcji obronnej. Pomnóż wynik przez liczbę bastionów w Zamościu.

Wpisz wynik:

Twierdza mogła ostrzeliwać nadchodzącego wroga z aż tylu różnych stron. Imponujące, prawda?

8

Brama Lwowska (stara) – ul. Łukasińskiego

Pod osłoną bastionu VII ulokowano Bramę Lwowską (zwaną dawniej tomaszowską), która obsługiwała ważny trakt handlowy.

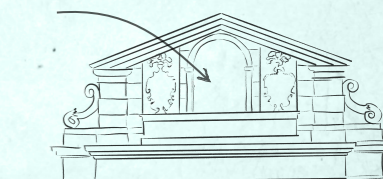
Było to reprezentacyjne miejsce, witające nadciągających gości lub właścicieli miasta. Bramę zbudowano w stylu tokańskim i ozdobiono licznymi zdobieniami. Mogli je oglądać z daleka szwedzcy rajтары, pługujący teren przed twierdzą w 1656 roku. Z pewnością, rok później obejrzał je z bliska Arvid Wittgenstein, wzięty do niewoli szwedzki marszałek.

Przyjrzyj się bramie od strony wjazdowej. U szczytu znajduje się płaskorzeźba patrona miasta. Jest to:

kłęczący u stóp Jezusa

5
15 12 19

Po bokach znajdują się zaś dwa założyciela miasta.

1 9